

המכללה האקדמית
לחברה ואמנויות

הנחיות לכתיבה אקדמית

על-פי כללי ה-APA

נכתב על-ידי נגה דביר, צוות ספריית
המכללה האקדמית לחברה ואמנויות

מעודכן לפי

Publication Manual of the
American Psychology Association 7th edition

ינואר 2020

תוכן עניינים

3	הקדמה	
4	1. אודות כתיבה אקדמית	
4	1.1. קריאת מקורות	
4	1.2. מקורות ישנים vs. חדשים	
5	1.3. ההפניות בגוף העבודה ורשימת המקורות	
5	1.4. סגנון הכתיבה האקדמית	
6	1.5. מבנה העבודה	
8	2. הפניות בגוף העבודה	
8	2.1. אזכור יתר, אזכור חסר ומתי ניתן להשמיט הפניות	
9	2.2. פלגיאט – גניבה ספרותית	
9	2.3. שילוב הפניה בטקסט למקור בעברית	
10	2.4. שילוב הפניה בטקסט למקור באנגלית	
11	2.5. הפניה אחת למספר מקורות	
11	2.6. הפניה למספר מקורות של אותו מחבר	
12	2.7. הפניות למקור עם שני מחברים	
13	2.8. הפניות למקור עם שלושה מחברים ויותר	
14	2.9. הפניה לחלק מסוים ממקור	
14	2.10. הפניה למקור שהינו תרגום	
15	2.11. הפניה למקור שניוני	
16	2.12. אפיגרף – אמרה בראש יצירה	
17	3. ציטוטים Verbatim	
17	3.1. ציטוט ישיר	
18	3.2. ציטוטים מראיונות במחקר	
19	4. תקשורת אישית	
20	5. רשימת מקורות - הנחיות כלליות	
20	5.1. ארגון ועיצוב רשימת המקורות	
21	5.2. זיהוי סוג המקור	
21	5.3. מבנה רשומות הפריטים	
22	5.4. בניית רשומה כאשר חסרים נתונים	

23	6. מקורות כתובים	6.
23	ספר	6.1.
23	ספר מתורגם	6.2.
24	ספר ערוך	6.3.
24	פרק מתוך ספר ערוך	6.4.
25	מאמר מכתב עת	6.5.
25	מאמר מכתב עת מקוון	6.6.
26	עבודת תזה או דוקטורט	6.7.
26	ערך מאנציקלופדיה	6.8.
26	ערך מויקיפדיה	6.9.
27	פרסומים ממשלתיים	6.10.
28	פרסומים מכנסים	6.11.
28	מקורות קלאסיים	6.12.
29	מקורות דתיים	6.13.
30	7. מקורות מולטימדיה	7.
30	יצירת אמנות במוזיאון או באתר אינטרנט	7.1.
30	סרט קולנוע או סרט וידאו	7.2.
30	סדרת טלוויזיה	7.3.
31	פרק מסדרת טלוויזיה	7.4.
31	הרצאה מ-TED	7.5.
31	סרטון מ-YouTube	7.6.
32	8. מקורות מהאינטרנט	8.
32	דף אינטרנט שנכתב על ידי קבוצת מחברים	8.1.
33	9. מרכיבים ויזואליים בעבודה	9.
33	טבלה	9.1.
34	איור	9.2.
35	ציור	9.3.
36	10. ביבליוגרפיה לקריאה נוספת	10.

הקדמה

בחוברת זו מובאים עיקרי כללי הכתיבה האקדמית על-פי ה-APA באופן מרוכז ותמציתי. ההסברים, הכללים וההנחיות המובאים בחוברת זו מבוססים על המהדורה השביעית שיצאה לאור בשנת 2020 של ה- Publication Manual of the American Psychology Association. חוברת זו נכתבה על-ידי צוות הספרניות במכללה האקדמית לחברה ואמנויות עבור הסטודנטיות, הסטודנטים והסגל האקדמי ולכן מצאנו לנכון למקד ולהתאים את תוכן החוברת בהתאם ללימודים במכללה. החוברת מתייחסת רק לפרקים העוסקים באופייה של הכתיבה האקדמית, הפניות בגוף העבודה ובניית רשימת מקורות.

הפרק הראשון כולל הסברים לגבי המאפיינים של כתיבה אקדמית מבחינת סגנון, מבנה ותוכן. הפרק השני מתייחס להפניות בגוף העבודה תוך הבאת דוגמאות לאופני השילוב השונים ולמגוון המקרים בהם אתם עשויים להיתקל. מהפרק החמישי ועד השמיני מובאים סוגי החומרים השונים, אשר עשויים לשמש במהלך הכתיבה ואופן הבאתם ברשימת מהקורות בסוף העבודה. פרקים אלו מאורגנים בהתאם לסוגי החומרים, כך שעם זיהוי סוג הפריט בו השתמשת, ניתן לגשת ישר לסעיף הרלוונטי ולבנות את רשימת הפריט בהתאם להנחיות והדוגמאות. לכל סוג חומר מובאת התבנית על-פיה יש לבנות את הרשומה וכן דוגמאות בעברית ובאנגלית.

עשינו כמיטב יכולתנו שחוברת זו תיתן מענה לצורכי הלימודים והכתיבה, אך עם זאת, ייתכן ולא יימצאו בה כל התשובות. לכל שאלה, התייעצות, בעיה ובקשה להבהרה ניתן לפנות לצוות הספרייה.

library@asa.ac.il

09-8656501, שלוחה 4

1. אודות כתיבה אקדמית

1.1. קריאת מקורות

כתיבתה של עבודה אקדמית מבוססת על קריאת הספרות העיונית והמקצועית בנושא בו בחרת לכתוב את עבודתך. נקודת המוצא לחומרי הקריאה יכולה להיות רשימה ביבליוגרפית שניתנה בקורס או ערכים רלוונטיים בספרות יעץ. מכאן והלאה מתחיל תהליך של חיפוש מקורות קריאה נוספים בספריה ובמאגרי המידע כאשר המטרה הינה לאתר את המחקרים, החוקרים, כתבי העת והספרים הרלוונטיים לנושא הכתיבה. כמות החומר הנמצאת בהישג ידך הינה עצומה וייתכן שמרביתה באנגלית, ולכן רצוי לסגל קריאה יעילה המאפשרת התמקדות במקורות המתאימים ביותר.

הקריאה הראשונה של טקסט צריכה להיות קריאה סוקרת אשר מטרתה לזהות האם מקור זה בכללותו או בחלקו יכול לתרום לנושא הכתיבה. בשלב זה ניתן להשתמש בתקציר, בכותרות הטקסט, במשפטי מפתח ובסיכום כדי להחליט האם בהמשך יש לחזור ולקרוא שוב טקסט זה או שניתן לוותר עליו. **הקריאה השנייה (ולפעמים השלישית והרביעית) של הטקסט הינה קריאה מעמיקה שמטרתה לזהות את החלקים המרכזיים והעיקריים בטקסט ולהבנות קשרים בינם לבין ידע קודם שלך.** בשלב זה ניתן להשתמש בסיכומי ביניים וברפלקציה אישית כדי לבחון את הבנת הנקרא.

1.2. מקורות ישנים vs. חדשים

ישנם חוקרים ותיאורטיקנים שפרסומיהם, גם אם יצאו לאור לפני שנים רבות, תמיד יהיו בעל ערך לשימוש בכתיבת עבודה אקדמית, שכן הינם נחשבים למקורות בסיסיים ומכוננים בתחומי המחקר השונים. מחקרים אלו, גם אם יצאו לאור מחדש בשנים האחרונות בצורה כזאת או אחרת, עדיין נחשבים למחקרים ישנים. לצורך כתיבת עבודתך האקדמית תהייה דרישה שבפרטי הקריאה יהיו גם מקורות עדכניים. הכוונה הינה למחקרים מעשר השנים האחרונות (או פחות) והמטרה הינה הצגת המחקרים והממצאים העדכניים והחדשניים בתחום המחקר. מקורות שכאלו הינם ברוב המקרים מאמרים מכתבי עת המתפרסמים בתדירות גבוהה ובכך מאפשרים לחוקרים להציג את פעילותם המחקרית והממצאים שלהם זמן קצר יחסית לאחר שבוצע המחקר בשדה.

בכתיבה האקדמית חשוב מאוד לשלב בין הישן והחדש, בין תיאוריות מכוננות לבין מחקרים חדשניים, ובכך להציג את מלוא רוחב היריעה המחקרית של נושא העבודה.

1.3. ההפניות בגוף העבודה ורשימת המקורות

כל מקור שנעשה בו שימוש צריך להיות מצוין בעבודה בשני אופנים: הפניה בגוף העבודה ורישום ברשימת המקורות. ההפניה בגוף העבודה הינה זיהוי מקוצר של המקור באמצעות שם המשפחה של המחבר ושנת הפרסום. ההפניה תאפשר לקורא לאתר ולזהות את המקור ברשימת המקורות המובאת בסוף העבודה. כל רישום ברשימת המקורות יכיל את פרטי המחבר, שנת הפרסום, הכותר ומוצא המקור ובכך יאפשר לקוראים לאחזר את פריט הקריאה בעצמם. **יש לוודא שלכל הפניה בגוף העבודה יש רישום ביבליוגרפי יחיד ומלא ברשימת המקורות בסוף העבודה וכן שברשימת המקורות מופיעים רק פריטים אשר קיימת להם הפניה בגוף העבודה.**

1.4. סגנון הכתיבה האקדמית

לכתיבה אקדמית סגנון שונה מאוד מכתביה ספרותית ויש להקפיד על שמירת הכללים והקווים המנחים כדי להבטיח שהקורא יוכל לעקוב אחר ההתפתחות ובניית הרעיונות ויבין את ההיגיון העומד מאחורי אופן הצגת התכנים והטיעונים.

אורכ

האורך של החיבור, העבודה, התזה או המאמר הינו מספר העמודים הנדרשים כדי להעביר באופן אפקטיבי את הרעיונות והטיעונים המרכזיים של הכותב. עם זאת, יש לתת את הדעת האם ניתנה הגבלה על-ידי המרצה או המנחה. הגדרת האורך המרבי או הגבלתו יכולים לסייע בכתיבה בכך שהטיעונים יובאו באופן יותר ממוקד. גם במהלך כתיבת הפסקה והמשפטים הבודדים יש לקחת בחשבון את האורך. פסקאות או משפטים אשר נוסחו ארוכים או קצרים מדי מקשים על הקורא לעקוב אחר התפתחות הנושא או הטיעון ומהווים חווית קריאה לא נעימה.

ארגון ומבנה

יצירת מבנה ברור אשר מוביל את הקורא שלב אחר שלב לאורך החיבור מסייע להבין את ההיגיון העומד מאחורי הכתיבה. ההתפתחות של הכתיבה לאורך העבודה כולה הינה הדרגתית ומטרתה לאפשר לקורא לעקוב אחר התהליך שעשה הכותב עצמו מהסקירה הספרותית, דרך קביעת שאלת המחקר וביצוע המחקר עצמו ועד למסקנה הסופית. המבנה עשוי להשתנות בהתאם לתוכן ולסוג העבודה, אך המבנה חייב להיות ברור לקורא.

שפה וניסוח

באמצעות השימוש בשפה ובניסוח המתאימים לכתיבה האקדמית ניתן להעביר את הרעיונות באופן יותר יעיל ומרשים. שפת הכתיבה האקדמית הינה ברורה, מדויקת, עניינית, תמציתית, אובייקטיבית ואחידה לאורך כל החיבור. בניסוח המשפטים והפסקאות יש להתמקד ברעיונות והטיעונים המובאים ולא להעמיס על הכתיבה בדוגמאות והרחבות. שימוש נכון בתחביר, דקדוק, סימני ניקוד ומילות קישור

יכול מצד אחד לסייע לכותב בקביעת היחס בין משפטים ופסקאות ולתמוך בהעברת המשמעויות ומצד שני לאפשר קריאה אחידה וזורמת עבור הקורא. אולם, השמירה על הכללים אינה צריכה להקנות לחיבור טון אחיד ומשעמם. יש לגוון את הניסוחים ולהעשיר אותם במילים נרדפות כדי ליצור עניין בקריאה. בחיבור אקדמי עדיף ליישם צורת כתיבה בפרפרזה שהינה ניסוח והצגת רעיון או טקסט של כותב אחר במילותיו שלך. פרפרזה הינה צורת כתיבה המאפשרת לכותב לסכם ולשלב מקורות, להצביע על מידע משמעותי ולהתמקד ולהשוות בין היבטים מסוימים. צורת כתיבה זו עדיפה מאשר הבאת ציטוטים ישירים.

עיצוב

גופן עברית	David גודל 12
גופן אנגלית	Times New Roman גודל 12
מרווח בין שורות	כפול
שוליים	2.5 ס"מ (1 אינץ') מכל צדדי העמוד
יישור	מיושר לימין, פרט לפריטים באנגלית ברשימת המקורות שיהיו מיושרים לשמאל

***הנחיות מדויקות ומפורטות יותר יכולות להינתן על-ידי המנחה או המוסד.

1.5. מבנה העבודה

לעבודה אקדמית מבנה קבוע ואחיד, אך קיימים גם הבדלים הנובעים מתוכן ואופי העבודה הספציפית וכן מדרישות המוגדרות על-ידי המנחה, המרצה או המוסד האקדמי.

לכל חלק במבנה העבודה תפקיד וקיימת משמעות לשמירה על הסדר של הבאת החלקים. שער - כולל את שם המוסד ותכנית הלימודים במסגרתם נכתבה העבודה, כותרת העבודה, שם כותב העבודה, שם המרצה/מנחה ותאריך ההגשה. מבנה השער המדויק מוגדר על-ידי המוסד האקדמי ובהתאם לסוג העבודה והמסגרת בה היא מוגשת.

תקציר – כולל תיאור תמציתי ואינפורמטיבי של העבודה, שיטת המחקר והמסקנות המרכזיות.

תוכן עניינים – פירוט חלקי העבודה כולל מספרי העמודים הרלוונטיים.

מבוא* – כולל את הצגת שאלת או בעיית המחקר והסבר כיצד הם מתקשרים לתחום המחקר והידע הרחבים יותר, כמו-כן יש להציג את מטרת המחקר וההשערות המוצבות בבסיסו. המבוא הינו גם המקום לתאר בכלליות את התאוריות והמחקרים שבוצעו עד כה בתחום הידע וקשורים לנושא. כתיבת המבוא יכולה להיות תוך כדי כתיבת העבודה עצמה, אך הגרסה הסופית תכתב לאחר סיום כתיבת גוף העבודה.

גוף העבודה – כולל את עיקרי התכנים של העבודה. הפרקים הבונים את גוף העבודה משתנים בהתאם לסוג העבודה, אך בעבודות מחקר הינם בדרך-כלל סקירה ספרותית, מתודולוגיה, הצגת הממצאים/נתונים, ניתוח הממצאים והנתונים ודין.

סיכום* – בחלק הסיכום אין להציג תכנים או נושאים חדשים, אלא מטרת הסיכום להציג באופן תמציתי את הממצאים והמסקנות ולתת מענה לבעיות, שאלות והשערות אשר הוגדרו בחלק המבוא.

רשימת מקורות – תכלול את כל מקורות המידע שאוזכרו בגוף העבודה ותכתב על-פי כללי ה- APA.

נספחים – טבלאות, גרפים, תמונות, שאלונים, טפסים וכל דבר נוסף אשר הוחלט שלא ישולב בגוף העבודה.

*המבוא והסיכום קשורים האחד בשני, הראשון מכניס את הקורא למסע הקריאה והשני צריך להחזיר אותו לאותה הנקודה לאחר סגירת מעגל מושלם. חייבת להיות התאמה בין התכנים המוצגים במבוא לאלו המובאים בסיכום.

2. הפניות בגוף העבודה

כתיבה אקדמית מייצגת את הישגיהם של חוקרים לאורך השנים, לכן חלק משמעותי בכתיבה אקדמית הוא ציטוט חוקרים אשר כתיבתך מושפעת ומבוססת עליהם ולהכיר בתרומתם של אחרים לעבודתך. יש להפנות למקורות אשר הרעיונות, התיאוריות והמחקרים המובאים בהם השפיעו באופן ישיר על כתיבתך. מקורות אלה יכולים לתרום רקע אינפורמטיבי, תמיכה או הפרכה של טענות, הגדרות ונתונים. חובה להביא הפניה אל המקור בין אם הרעיונות מובאים כפרפרזה, ציטוט מדויק, או תיאור כללי. **הפניה למקור מידע משמעותה שאכן קראת בעצמך את מקור המידע המצוטט.**

המטרה של ההפניות המובאות בגוף העבודה הינה כפולה. ראשית לתת קרדיט לחוקרים אשר עליהם התבססת ושנית לאפשר לקורא לאחזר מקורות מידע אלו. בגוף העבודה מובאות הפניות מקוצרות בלבד אשר ברוב המקרים כוללות את שם המחבר ושנת הפרסום ואילו ברשימת המקורות בסוף העבודה, המאורגנת על-פי סדר אלפביתי, מובאים הפרטים המלאים והמדויקים של כל מקור מידע. **יש לוודא שלכל הפניה בגוף העבודה יש רישום ביבליוגרפי יחיד ומלא ברשימת המקורות בסוף העבודה וכן שברשימת המקורות מופיעים רק פריטים אשר קיימת להם הפניה בגוף העבודה.**

2.1 אזכור יתר, אזכור חסר ומתי ניתן להשמיט הפניות

מספר המקורות בהם יעשה שימוש בעבודה תלוי במטרה שהינה לאפשר לקורא היכרות עם כל מה שנכתב בנושא מסוים. במהלך הכתיבה, יש להימנע מאזכור חסר או אזכור יתר של מקורות. אזכור חסר יכול להביא לכדי גניבה ספרותית ואזכור יתר, ריבוי בהפניות ובמקורות שאינם נדרשים, יכול להעמיס על הקריאה ולהסיח את הדעת מעיקר הכתיבה.

כעיקרון, כל הפניה צריכה לכלול את שם המחבר ושנת הפרסום. כאשר יש צורך לחזור על הפניה, יש להביא אותה שוב במלואה. **בכתיבה אקדמית על-פי כללי ה-APA אין לעשות שימוש בקיצור "שם" או "ibid."** עם זאת, בפסקה העוסקת באותו נושא ומסתמכת על אותו המקור אין צורך לחזור על ההפניה בכל משפט. יש להביא את ההפניה במשפט הרלוונטי הראשון ואין צורך לחזור עליה במשפטים העוקבים, כל עוד שמתוך ההקשר והניסוח של הכתיבה ברור לקורא שההתייחסות הינה לאותו המקור.

השמטה של שנת פרסום בהפניה אפשרית רק במקרה של פסקה העוסקת באותו נושא ומסתמכת על אותו המקור וההפניות מובאות בשילוב כחלק מהנראטיב. בפעם הראשונה ששם המחבר מצוין כחלק מהנראטיב תובא שנת הפרסום בסוגריים, לאחר מכן, בהפניות הנראטיב העוקבות, אין צורך לחזור ולציין את שנת הפרסום. אם משתמשים במקורות מרובים של אותו המחבר, עדיף תמיד להביא הפניה מלאה וזאת בכדי למנוע אי בהירות ביחס למקור המידע.

**בכל מקרה שבו יכולים להשתמע אי בהירות או בלבול בנוגע למקור יש להביא הפניה מלאה
הכוללת את שם המחבר ושנת הפרסום.**

2.2. פליגיאט – גניבה ספרותית

גניבה ספרותית הינה כאשר מילותיו, רעיונותיו, ממצאיו וכו' של אחר הוצגו כשלך ובכך נמנע מיוצרים וכותבים הקרדיט המגיע להם. גניבה ספרותית פוגעת במאמצייהם של חוקרים וכותבים בכך שעבודתם אינה זוכה להכרה אך יתרה מזאת, היא גם פוגעת בקוראים ובהמשך המחקר בכך שאינה מאפשרת איתור ואחזור העבודות המקוריות. גניבה ספרותית הינה עבירה על הסטנדרטים האתיים של האקדמיה.

גניבה ספרותית עצמית הינה הצגה חוזרת של עבודה קודמת של הכותב כעבודה מקורית. שימוש חוזר בעבודה או בחלק מעבודה שנכתבה עבור קורס מסוים והגשתה בקורס אחר, הינו גניבה ספרותית עצמית ועבירה על הקוד האתי של המוסד האקדמי. לצורך שילוב עבודות או ממצאים קודמים, על הסטודנט להיוועץ עם המנחה, המרצה או דיקאן הסטודנטים וזאת במטרה לעשות שימוש נאות וראוי בעבודתו.

2.3. שילוב הפניה בטקסט למקור בעברית

מבנה ההפניה בגוף העבודה כולל רק את שם המשפחה של המחבר ושנת הפרסום. יש לוודא התאמה מלאה בין האיות של שם המחבר ושנת הפרסום כפי שהם מופיעים בהפניה לבין רשימת המקורות - אלו הם הפרטים שיאפשרו לקורא לאתר ולזהות את הרישום המלא ברשימת המקורות המופיעה בסוף העבודה.

ניתן לשלב את ההפניה בתוך הטקסט בשני אופנים: בסוגריים או בנראטיב כחלק ממשפט.

הפניה בסוגריים – גם שם המשפחה של המחבר וגם שנת הפרסום מובאים בסוגריים עם פסיק מפריד.
הפניה בסוגריים יכולה להופיע בתוך או בסופו של משפט.

ניתן למנות מספר הגדרות שונות המתייחסות לקבוצה כשלם (מק'נילי, 2010)...

שילוב הפניה בנראטיב – שם המשפחה של המחבר מופיע כחלק מהטקסט ברצף המשפט ובסוגריים
מיד לאחר השם תובא שנת הפרסום בלבד.

מק'נילי (2010) מביא מספר הגדרות המתייחסות לקבוצה כשלם...

במקרים בהם שם המחבר ושנת הפרסום מובאים כחלק מהטקסט ברצף הכתיבה אין צורך להביא
אזכור כלשהו בסוגריים.

מק'נילי בספרו משנת 2010 מביא מספר הגדרות המתייחסות לקבוצה כשלם...

וברשימת המקורות יופיע כך:

מק'נילי, ג. (2010). *טיפול קבוצתי אנליטי באמצעות אמנות*. אח.

2.4. שילוב הפניה בטקסט למקור באנגלית

בכדי להבטיח התאמה בין ההפניה לרשימת המקורות, במקרה של מקורות באנגלית - שמות המחברים
חייבים להופיע בלועזית בהפניה בסוגרים.

שרבוט צבעוני בשמונה מסגרות הינו כלי הערכה מהיר ובלתי מאיים אשר ניתן ליישום בטיפול באמנות
(Steinhardt, 2006).

אם רוצים לשלב את ההפניה למקור באנגלית כחלק מהנראטיב, שם המחבר יובא בתעתיק עברי
ובסוגריים יובאו שם המחבר באנגלית ושנת הפרסום.

שטיינהרדט (Steinhardt, 2006) במאמה על שרבוט צבעוני בשמונה מסגרות...

וברשימת המקורות יופיע כך:

Steinhardt, L. (2006). The eight frame colored squiggle technique. *Art Therapy: Journal of the American Art Therapy Association*, 23(3), 112-118.

2.5. הפניה אחת למספר מקורות

יש לציין בסוגריים את שמות המחברים ושנות הפרסום של כל הפרסומים ולהפריד ביניהם בנקודה פסיק (;). סדר האזכור יהיה אלפביתי, כפי שיופיעו הפריטים ברשימת המקורות בסוף העבודה. סטייק (Stake) מבחין בין שלושה סוגים של חקר מקרה: חקר מקרה פנימי, חקר מקרה אינסטרומנטלי וחקר מקרה קולקטיבי (יוסיפון, 2001; שלסקי ואלפרט, 2007).

וברשימת המקורות יופיע כך:

יוסיפון, מ. (2001). חקר מקרה. בתוך נ. צבר-בן יהושע (עורכת), *מסורות וזרמים במחקר האיכותי* (עמ' 257-3055). דביר.
שלסקי, ש. ואלפרט, ב. (2007). *דרכים בכתיבת מחקר איכותני: מפירוק המציאות והבנייתה כטקסט*. מכון מופ"ת.

2.6. הפניה למספר מקורות של אותו מחבר

בהפניה אחת המתייחסת למספר מקורות של אותו מחבר, יש לציין את שנות הפרסום של כל אחד מהמקורות מופרדים בפסיק. סדר אזכור שנות הפרסום יהיה כרונולוגי, כפי שיופיעו הפריטים ברשימת המקורות בסוף העבודה. בדומה לפסיכואנליסט שצריך להיות קשוב לחלומותיו, כך גם המטפל באמנות צריך להפנות תשומת לב לתהליך היצירה שלו (Mcniff, 1988, 2004).

מק'ניף (1988, 2004) טוען שבדומה לפסיכואנליסט שצריך להיות קשוב לחלומותיו, כך גם המטפל באמנות צריך להפנות תשומת לב לתהליך היצירה שלו.

וברשימת המקורות יופיע כך:

Mcniff, S. (1988). *Fundamentals of art therapy*. Charles C Thomas.

Mcniff, S. (2004). *Art heals: how creativity cures the soul*. Shambhala.

בהבאת מקורות שונים של אותו המחבר שפורסמו באותה השנה יש להוסיף ליד השנה של הפרסום הראשון את האות א (בעברית) או a (באנגלית) וליד השנה של הפרסום השני את האות ב (בעברית) או b (באנגלית) וברשימת המקורות הם יופיעו בהתאם לאלף-בית של הכותרות. שילוב השנה והאות העוקבת יופיעו הן בהפניות בגוף העבודה והן ברשימת המקורות.

וברשימת המקורות יופיע כך:

רגב, ד. (2000א). התיאוריה הפנומנולוגית לטיפול באמצעות אמנות. *נפש: רבעון לפסיכולוגיה, לטיפול, לטיפול רגשי ולחינוך יצירתי*, 5, 46-56.

רגב, ד. (2000ב). התיאוריה הפנומנולוגית לטיפול באמצעות אמנות - היבט מעשי. *נפש: רבעון לפסיכולוגיה, לטיפול, לטיפול רגשי ולחינוך יצירתי*, 6, 54-65.

2.7. הפניות למקור עם שני מחברים

מקור אשר נכתב על-ידי שני מחברים יש לאזכר בכל הפניה בגוף העבודה את שמות שני המחברים ושנת הפרסום. בהפניות בסוגריים יש להשתמש בין שמות החברים ב- ו' החיבור בעברית וב- & באנגלית.

בתהליך של אימוץ ילדים בין מדינות מומלץ לבצע בדיקות רפואיות מקיפות הכוללות בדיקת מחלות זיהומיות מסוימות וכן מומלץ שלא להסתמך על הבדיקות והרישומים הרפואיים מארץ המוצא (דיאמונד וארבל, 2009).

וברשימת המקורות יופיע כך:

דיאמונד, ג. וארבל, א. (2009). *אימוץ: מסע להורות חדשה*. הקיבוץ המאוחד.

העבודה עם קליינטים שחוו אובדן הינה מורכבת ומושפעת מהצרכים, היכולות והקשיים של הקליינט. המטפל באומנות נדרש להיות מודע לשינויים שחווה המטופל בתהליך ההתמודדות שלו ולהתאים את חומרי האומנות לצרכיו ויכולותיו הרגשיות המשתנים של המטופל בתהליך ההתמודדות עם השכול (Garti & Bat or, 2019).

וברשימת המקורות יופיע כך:

Garti, D., & Bat Or, M. (2019). Subjective experience of art therapists in the treatment of bereaved clients. *Art Therapy: Journal of the American Art Therapy Association*, 36(2), 68-76.

2.8. הפניות למקור עם שלושה מחברים ויותר

מקור אשר נכתב על-ידי שלושה או יותר מחברים יש לאזכר בכל הפניה רק את שם המחבר הראשון ולאחריו "ואחרים" בעברית או "et al." באנגלית ושנת הפרסום. כאשר צורת ההפניה המקוצרת של מקור עם ריבוי מחברים יכולה ליצור אי בהירות ובלבול בין מקורות שונים, יש לאזכר בהפניה מחברים נוספים ככל הנדרש בכדי להבחין בין המקורות השונים. אם נדרש לאזכר מספר מחברים, יש להשתמש לפני שם המחבר האחרון ב- ו' החיבור בעברית וב- & באנגלית.

דהאן ואחרים (2012) בחנו את האופן שבו סוגיית הזהות והמעמד של השובתים באים לידי ביטוי בסיקור התקשורת...
בסיקור התקשורת של שביתות עובדים בישראל קיים חוסר איזון כאשר נזקי השביתה למשק ולצרכנים מקבלים עדיפות על פני דרישות ומצוקות השובתים (דהאן ואחרים, 2012).

וברשימת המקורות יופיע כך:

דהאן, י., בנימין, ש., גיגי, מ., ליר, ש., שמואלוף, מ. ושם טוב, נ. (2012). מהקמפוס לנמל: סיקור שביתות ושובתים בתקשורת הישראלית. *סוציולוגיה ישראלית*, יד, 29-56, (1).

בשנים האחרונות שינה המחקר כיוון לגבי ההגדרה והתפיסה של המונח "לחץ". כיום ברור שלחץ אינו רק דבר שלילי ואין מדובר בתופעה אשר מוגבלת לתחושות בלבד, אלא יש לכך גם ביטויים פיזיולוגיים וכן הלחץ משפיע באופן שונה על אנשים שונים (Kerren et al., 2001).

וברשימת המקורות יופיע כך:

Karren, K. J., Hafen, B. Q., Smith, N. L., & Frandsen, K. J. (2001). *Mind/body health: the effects of attitudes, emotions, and relationships (2nd Ed.)*. Benjamin Cummings.

2.9. הפניה לחלק מסוים ממקור

התייחסות לחלק מסוים וספציפי ממקור יכולה להיות: הקדמה, מבוא, פרק, עמודים, טבלאות, נספחים, הערות ועוד. ההפניה תכלול פרט לשם המחבר ושנת הפרסום גם מידע אודות החלק המסוים. בהפניה למקום מסוים במקורות דתיים או קלאסיים יש להביא בהפניה את המספור הקנוני של הפרקים, פסוקים ושורות ולא את מספרי העמודים של הספר. ברשימת המקורות יש להביא את הפרטים המלאים של המקור בשלמותו ולא את החלק המסוים שאליו הייתה התייחסות בגוף העבודה.

* סעיף זה אינו מתייחס למקרה של פרק מספר ערוך

המצב הראשוני בהתפתחותו של התינוק הינו עולם סובייקטיבי ומושגי, תהליך השינוי והמעבר למצב של תפיסה אובייקטיבית קשור כרוך בתהליכי גדילה טבעיים אך זקוק גם לתנאים סביבתיים מינמליים שיאפשרו זאת (ויניקוט, 1995, סוף דבר)

וברשימת המקורות יופיע כך:

ויניקוט, ד.ו. (1995). *משחק ומציאות*. עם עובד.

2.10. הפניה למקור שהינו תרגום

הפניה למקור שהינו תרגום של המקור תכלול שני תאריכים: שנת הפרסום במקור ושנת הפרסום של התרגום. השנה המוקדמת תופיע ראשונה ובין השנים יש להפריד בלוקסן.

מיטשל (1993/2003) מציין את הבעייתיות בתפיסה ההתייחסותית בכך שהנחת היסוד שלה הינה שהעצמי אינו יכול להתקיים בבידוד ובניתוק וכל חוויותיו של העצמי הינן כתוצאה מהתקשרויות ואינטראקציות עם האחר.

וברשימת המקורות יופיע כך:

מיטשל, ס. א. (2003). תקווה ופחד בפסיכואנליזה (א. זילברשטיין מתרגמת). תולעת ספרים.
(פורסם במקור בשנת 1993)

2.11. הפניה למקור שניוני

אנו משתמשים בהפניה למקור שניוני כאשר הפרסום המקורי/ראשוני אינו נמצא בהישג יד ולא נקרא באופן ישיר על-ידי כותב העבודה, אלא אוזכר במקור אחר – הוא המקור השניוני. ככל שניתן וכפי שנהוג באקדמיה, ההעדפה צריכה להיות לקרוא ולאזכר את הפרסום המקורי ולהמעיט מהפניות למקור שניוני. אולם, במקרה של שימוש במקור שניוני, יש לציין את שם המקור הראשוני ושנת הפרסום שלו (ככל שהיא ידועה) בגוף העבודה, אך להוסיף שהינו "מצוטט אצל" המקור השניוני. ברשימת המקורות יובא הרישום המלא של המקור השניוני בלבד.

בתיאוריה הפסיכואנליטית קיים פער בין המרכזיות של מושג האם כאובייקט לבין היעדרה המוחלט כסובייקט (פלגי-הקר, 2003, כפי שמצוטט אצל פרידמן, 2011).

וברשימת המקורות יופיע כך:

פרידמן, א. (2011). *מחוברות: אמהות ובנות*. הקיבוץ המאוחד.

הוגאן (2001, כפי שמצוטט אצל מק'נלי, 2010) מביאה את רשמיו של מייקל פופ מביקוריו במחלקות טיפול באמנות בבתי חולים פסיכיאטריים "מפלט נעים, מבולגן וצבעוני מעולם של שגרות טיפול במחלקות אפרוריות" (עמ' 18).

וברשימת המקורות יופיע כך:

מק'נלי, ג. (2010). *טיפול קבוצתי אנליטי באמצעות אמנות*. א.ח.

2.12. אפיגרף – אמרה בראש יצירה

אפיגרף הינו ביטוי, ציטוט, שיר או אמרה המובאים בראשיתה של יצירה : פרק, מאמר, עבודה ועוד. הכותב משתמש באפיגרף בכדי ליצור אצל הקורא קשר, אווירה, תחושה ביחס לטקסט. האפיגרף יופיע לפני השורה הראשונה של הטקסט ובכניסה תלויה מהשוליים הימניים (1.25 ס"מ) וללא מירכאות. ככל שהמקור של האפיגרף אינו מצוין בטקסט העבודה ואינו מהווה מקור חשוב לנושא העבודה, אין צורך להביאו ברשימת המקורות. במקרה שכזה, מתחת לאפיגרף תובא שורת קרדיט.

רק על עצמי לספר ידעתי
צר עולמי כעולם נמלה,
גם משאי עמסתי כמזה
רב וכבד מכתפי הדלה.

— רחל בלובשטיין, רק על עצמי לספר ידעתי

אולם, אם האפיגרף הינו ממקור אקדמי יש להביא את פרטיו המלאים ברשימת המקורות והפנייה בסוגריים הכוללת את שם המחבר, שנת הפרסום ועמוד.
רק מי שנטל עליו כך או אחרת את הדאגה לעניינים ולבני-אדם ושהתאים את עצמו להצלחות ולאכזבות הכרוכות-בהכרח בעובדת היותו מחוללם של אחרים ויוצרם של דברים ורעיונות – הוא בלבד יכול להצמיח בהדרגה את פריים של שבעת השלבים האלה.
(אריקסון, 1690, עמ' 195)

3. ציטוטים Verbatim

3.1. ציטוט ישיר

הבאת תכנים מילה במילה חייבים להיות מדויקים במילים, באיות ובפיסוק כפי שהינם במקור עצמו. אם המקור כולל טעויות באיות, בדקדוק או בתחביר ונראה לך שהדבר יגרור אי הבנה מצידו של הקורא ניתן להוסיף את התיקון או הערות ביאור מיד לאחר הטעות בכתב נטוי באריחים. בהבאת ציטוט ישיר של מקור יש להביא הפניה מדויקת למקור הכוללת מחבר, שנה ועמודים.

אם הציטוט הינו **פחות מ-40 מילים** ניתן לשלב אותו כחלק בלתי נפרד מהפסקה כאשר הציטוט יובא במירכאות כפולות בתחילתו ובסופו. את הפסקה ניתן להמשיך באופן ישיר ללא כל צורך בסימני פיסוק, אלא אם כן נדרש כך על-פי כללי התחביר. ההפניה לציטוט תמיד תובא באותו המשפט עם הציטוט. בשימוש בהפניה בסוגריים, היא תובא מיד לאחר הציטוט או בסוף המשפט בטקסט. בשימוש בהפניה כחלק מהטקסט, שם המחבר ושנת הפרסום ישולבו במשפט ולאחר הציטוט יצינו מספרי העמודים בסוגריים.

מטרתו של המחקר האיכותני המבוסס על אמנות הינה לזהות את הקשרים בין המשתתף הניצב במרכז המחקר לבין המדיום האומנותי המשמש ככלי המחקר. מורכבותה של מתודולוגיה מחקרית זו נובעת מכך שהינה כוללת את "חומרי האמנות, תהליך היצירה, התוצר, והדברים שהאנשים עושים ואומרים לפני היצירה במהלכה ואחריה." (בר-און וקסן, 2012, עמ' 139).

בר-און וקסן (2012) מצינות ש"חומרי האמנות, תהליך היצירה, התוצר, והדברים שהאנשים עושים ואומרים לפני היצירה במהלכה ואחריה." (עמ' 139) מהווים גורם למורכבותה של מתודולוגיית המחקר המבוסס אמנות.

וברשימת המקורות יופיע כך:

בר-און, ת. וקסן, ל. (2012). תפקידה של המתודולוגיה האיכותנית במחקר המבוסס על אמנות. בתוך א. הוס, ל. קסן וע. שגב (עורכות), *ליצור מחקר, לחקור יצירה: שימושים בדימויים במחקר חברתי בישראל* (עמ' 139-158). אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

אם הציטוט הינו **יותר מ-40 מילים** יש להפריד אותו מהפסקה ולהציגו כיחידה עצמאית. פסקת הציטוט תובא ככניסה תלויה מהשוליים הימניים (1.25 ס"מ) וללא מירכאות. בשימוש בהפניה בסוגריים, היא תובא מיד לאחר הציטוט. בשימוש בהפניה כחלק מהטקסט, שם המחבר ושנת הפרסום ישולבו במשפט לפני הציטוט ולאחר הציטוט יצינו מספרי העמודים בסוגריים.

מעשה הקונדס שעשתה פרונלה לבעלה בכדי להסתיר את מאהבה:
פרונלה שמעה שבעלה בא, כי לפי הנקישות בדלת הכירה שזה הוא, ואמרה: "אוי, ג'אנלו יקירי,
אני מתה! כי הנה חזר הביתה בעלי יימח שמו, ואינני יודעת מה פירוש הדבר, כי אף פעם לא
חזר בשעה כזאת: אולי ראה אותך כשנכנסת לכאן! אבל למען האל הטוב, יהיה הדבר אשר
יהיה, היכנס לתוך החבית הזאת שאתה רואה, ואני אגש לפתוח לו ונראה מה פירוש הדבר,
שהבוקר חזר הביתה מוקדם כל-כך. (בוקאצ'ו, 2002, עמ' 378)

וברשימת המקורות יופיע כך:

בוקאצ'ו, ג. (2000). דקאמרון (ג' שילוני מתרגם). כרמל.

3.2. ציטוטים מראיונות במחקר

ההתייחסות לציטוטים מראיונות עם משתתפים במחקר הינה שונה מההתייחסות לציטוטים ממקורות
שפורסמו. מאחר וציטוטי המרואיינים הינם חלק מעבודת המחקר המקורית של הכותב, אין צורך
להביא עבורם הפניות או רישום ברשימת המקורות. אולם אופן הצגת הציטוטים זהה ולכן ציטוט
שאורכו עד 40 מילים יובא כחלק מהטקסט וציטוט בין 40 מילים ויותר יובא בפסקה נפרדת (כפי
שמוסבר בסעיף 3.1). יש לציין בטקסט שהציטוטים הינם מדבריהם של משתתפי המחקר. הבאת
ציטוטים מדבריהם של משתתפים במחקר מחייבת שמירה על כללי האתיקה אשר מגינים על
הפרטיות והאנונימיות של המשתתפים וכפי שהוסכם בין החוקר והנחקרים.

4. תקשורת אישית

בסוג מקור "תקשורת אישית" נכללים מכתבים, תזכירים, תכתובת אלקטרונית, ראיונות, שיחות טלפון, הרצאות ועוד. מקורות אלו אינם ניתנים לשחזור ולכן אין לכלול אותם ברשימת המקורות, אלא להביא להם הפניה בגוף העבודה בלבד. ההפניה בגוף העבודה צריכה לכלול את מירב הפרטים ותאריך מדויק ככל האפשר של התקשרות.

ההפניה תובא בסוגריים במבנה הבא :

ראשי תיבות שם פרטי. שם משפחה, קומוניקציה אישית, תאריך.

דוגמא – (ע. טברסקי, קומוניקציה אישית, 14 במאי, 2010)

דוגמא – (נ.ד, קומוניקציה אישית, 30 באוקטובר, 2016)

5. רשימת מקורות - הנחיות כלליות

קיימות שיטות שונות לרישום מקורות הן לתחומי דעת שונים והן לתחומי מחקר שונים. גם בקרב מוסדות וכתבי עת אקדמיים המקפידים בכתיבה על-פי כללי ה-APA ניתן למצוא הבדלים בהנחיות ספציפיות המתייחסות לאלמנטים של הדגשה ופיסוק. החשיבות הינה בשמירת אחידות ועקביות השיטה לאורך כל הטקסט ורשימת המקורות.

רשימת המקורות מובאת בסופו של החיבור ומטרתה לספק לקוראים את כל המידע הנדרש בכדי לזהות ולאחזר את המקורות המובאים בגוף העבודה. **רשימת המקורות תכלול את כל המקורות ורק את המקורות שאוזכרו בגוף העבודה. חייבת להיות התאמה מלאה בין ההפניות המובאות בגוף העבודה לבין רשימת המקורות.** בכדי להבטיח שקוראי החיבור יוכלו לאחזר את המקורות המובאים, הרשומות צריכות להיות שלמות ומעודכנות מבחינת הנתונים. הדרך הטובה ביותר להבטיח שהמידע ברשומה הינו שלם ומעודכן הינה לבדוק מול המקור עצמו. יש להקפיד על איות נכון, שלמות של כותר ופרטים מלאים של גיליונות כתבי עת ומספרי עמודים. לכותב החיבור אחריות מלאה על רשימת המקורות המובאת והינה מדד לאמינות ואיכות הכתיבה האקדמית.

5.1 ארגון ועיצוב רשימת המקורות

- רשימת המקורות תתחיל בעמוד נפרד.
- אין למספר את רשימת המקורות.
- מרווח בין שורות – כפול.
- הזחה של שורה שניה - 1.25 ס"מ (0.5 אינצ').
- ארגון הרשימה הינו על-פי סדר אלף-בית שמות משפחה של מחברים.
- מקורות בעברית יובאו בנפרד ולפני מקורות באנגלית.
- פריטים של מחברים עם אותו שם משפחה יובאו לפי סדר האות הראשונה של השם הפרטי.
- פריטים שונים של אותו מחבר יובאו לפי סדר שנת פרסום מהמוקדמת למאוחרת.
- פריטים שונים של אותו מחבר עם אותה שנת פרסום יובאו לפי סדר הכותרות כאשר יש להוסיף ליד השנה של הפרסום הראשון את האות א (בעברית) או a (באנגלית) וליד השנה של הפרסום השני את האות ב (בעברית) או b (באנגלית).

5.2. זיהוי סוג המקור

הוגדרו ארבע קבוצות של סוגי מקורות וכל אחת מהם כוללת מספר קטגוריות של חומרים:

קטגוריות של סוגי מקורות	קבוצה
ספרים, כתבי עת, תזות וגם חלקים מתוך מקורות כאלו	מקורות כתובים
סרטים, תכניות טלוויזיה, יצירות אמנות	מקורות מולטימדיה
רשתות חברתיות דפים ואתרי אינטרנט	מקורות מהאינטרנט
תוכנות, אפליקציות, מבחנים ומדדים	מקורות דאטה

חשוב לשים לב, הרבה מאוד סוגי מקורות, ולא משנה לאיזו מהקבוצות הם משתייכים, ניתנים לאחזור מהאינטרנט אך אינם נחשבים בקבוצה של "מקורות מהאינטרנט". אופן אחזור המקור והיותו נגיש באופן דיגיטלי אינו רלוונטי לאופן רישום הפריט ברשימת המקורות. ספרים דיגיטליים, מאמרים ממאגרי מידע, דו"חות מאתרים ממשלתיים – ירשמו בהתאם לקטגוריה אליהם הם שייכים ולא לפי "מקורות מהאינטרנט".

5.3. מבנה רשומות הפריטים

רשומה בנויה מארבעה רכיבים. באמצעות זיהוי סוג החומר אליו משתייך פריט הקריאה ואיתור ארבעת הרכיבים, ניתן לבנות את הרשומה.

מחבר	תאריך	כותר	מקור
מי האחראי על הפריט?	מתי פורסם הפריט?	מה שם הפריט?	מאיפה ניתן לאחזר את הפריט?

- נקודה תפריד בין כל רכיב.
- פסיק או סוגריים יפרידו בין חלקים שונים באותו הרכיב. לדוגמא – פסיק יפריד בין מחברים שונים, פסיק יפריד בין פרטי כתב העת ופסיק יפריד בין שם משפחה של מחבר והאות הראשונה של שמו הפרטי.

מחבר	<ul style="list-style-type: none"> יש להשתמש בפסיק להפריד בין שמות מחברים ולפני מחבר אחרון יש להשתמש ב- ו' החיבור בעברית וב- & באנגלית. פריט עם 2-20 מחברים, יש לציין את כולם ברשומה. פריט עם יותר מ- 20 מחברים, יש לציין את 19 המחברים הראשונים ולאחר מכן שלוש נקודות והמחבר האחרון. פריט יחשב ללא מחבר רק במקרה ולא ניתן לזהות ולקבוע מיהו המחבר. בהיעדר מחבר הכותר יופיע ראשון ברשומה.
	<ul style="list-style-type: none"> תאריך יופיע בסוגריים ולאחריו נקודה. פריט יחשב ללא תאריך רק במקרה ולא ניתן לזהות ולקבוע את שנת הפרסום. בהיעדר תאריך יש לציין בסוגריים "ללא תאריך" (ל.ת.) לעברית ו- "no date" (n.d.) לאנגלית.
	<ul style="list-style-type: none"> כאשר הכותר הינו של הפריט השלם (ספר, תזה, דו"ח) – הכותר יהיה בכתב נטוי. כאשר הכותר הינו של חלק מהפריט בשלם (פרק, מאמר מכתב עת) - הכותר <u>לא</u> יהיה בכתב נטוי.
	<ul style="list-style-type: none"> כאשר הפריט הינו במלואו (ספר, תזה, דו"ח) – המקור הינו המוציא לאור. אין צורך לציין את מקום הוצאה ברשומה. כאשר המקור הינו הפריט המלא (כתב עת, ספר ערוך) – המקור יהיה בכתב נטוי. כאשר משתמשים בדף אינטרנט שבסבירות גבוהה ישתנה יש להוסיף תאריך אחזור. תאריך האחזור מציין שייטכן והגרסה שהקורא יאחזר תהייה שונה מזו שבה השתמש הכותב.
קותר	
מקור	

5.4. בניית רשומה כאשר חסרים נתונים

ייתכן ויהיו מקרים בהם חלק מהרכיבים הנדרשים לצורך בניית רשומת המקור יהיו חסרים או לא ניתנים לזיהוי. יש לשים לב שהעדר פרטים מזהים של פריט הקריאה יכול להצביע על מידת איכותו ומהימנותו מבחינה אקדמית ולכן יש לשקול היטב האם רצוי להשתמש בו בעבודה.

רכיב המידע החסר	הפתרון	תבנית הרשומה
חסר מחבר	כותר המקור יופיע ראשון	כותר. (תאריך). מקור.
חסר תאריך	יש לציין (ל.ת.) בעברית או (n.d.) באנגלית	מחבר. (ל.ת.). כותר. מקור.
חסר כותר	יש לציין באריחיים תיאור של הפריט	מחבר. (תאריך). [תיאור הפריט]. מקור.

6. מקורות כתובים

מקורות מידע מפורסמים בפורמטים שונים ונגישים מפלטפורמות מגוונות. אין צורך בהבחנה בצורת הרישום של המקור בין אם הוא מודפס או דיגיטלי ובין אם נמצא דרך קטלוג או מאגר מידע, כל עוד שהתוכן הינו זהה צורת הרישום תהייה זהה. עבור כל סוג חומר מוצגת תבנית הרשומה על ארבעת הרכיבים שלה :

מחבר. תאריך. כותר. מקור.

ולאחר מכן מובאות דוגמאות לפרטי. אם הינך רוצה להביא ברשימת המקורות פריט שאינו מתאים לאף אחת מהסעיפים הנ"ל, פנה לצוות הספרייה ונשמח לעזור.

6.1. ספר

שם משפחה מחבר, ראשי תיבות שם פרטי מחבר. (שנת פרסום). שם הספר. שם ההוצאה לאור.

מק'נלי, ג. (2010). טיפול קבוצתי אנליטי באמצעות אמנות. אח.

McNeilly, G. (2005). *Group analytic art therapy*. Jessica Kingsley.

6.2. ספר מתורגם

בספר מתורגם יש לכלול קרדיט למתרגם וככל שידועה גם את שנת הפרסום המקורית.

שם משפחה מחבר, ראשי תיבות שם פרטי מחבר. (שנת פרסום). שם הספר (ראשי תיבות שם פרטי מתרגם, שם משפחה מתרגם, מתרגם). שם ההוצאה לאור. (פורסם במקור בשנת xxxx)

מיטשל, ס. א. (2003). תקווה ופחד בפסיכואנליזה (א. זילברשטיין מתרגמת). תולעת ספרים. (פורסם במקור בשנת 1993)

6.3. ספר ערוך

שם משפחה עורך, ראשי תיבות שם הפרטי עורך (עורך). (שנת פרסום). שם הספר. שם ההוצאה לאור.

גולדברג, א., אדמון, ב., פישמן, ר., וכהן, ק. (עורכים). (2005). האנציקלופדיה של הפשר הסימבולים בחלומות. אסטרולוג.

Cook, A., & Dolin, E. (Eds.). (1983). *An anthology of Greek tragedy*. Spring.

6.4. פרק מתוך ספר ערוך

שם משפחה מחבר, ראשי תיבות שם פרטי מחבר. (שנת פרסום). שם הפרק. בתוך ראשי תיבות שם פרטי עורך, שם משפחה עורך (עורך), שם הספר (עמודים). שם ההוצאה לאור.

בירן, ח. (1997). ניתוח יחסי מנחה-קבוצה ומהלך התפתחות הקבוצה לפי מודלים תיאורטיים של יחסי אובייקט. בתוך נ. רוזנסר, ול. נתן (עורכים), הנחיית קבוצות: מקראה (עמ' 201-218). המרכז לחינוך קהילתי ע"ש חיים ציפורי.

Arnold, R. (2012). An art-based assessment of a young, psychotic male. In A. Gilroy, R. Tipple, & C. Brown (Eds.), *Assessment in art therapy* (pp. 106-110). Routledge Taylor & Francis Group.

6.5. מאמר מכתב עת

שם משפחה מחבר, ראשי תיבות שם פרטי מחבר. (שנת פרסום). שם המאמר. שם כתב העת, מספר כרך(מספר גיליון), עמודים.

אמית, ק., פופר, מ., גל, ר., ממון, ת., וליסק, א. (2008). על התפתחות מנהיגים: מחקר השוואתי בין מנהיגים ללא-מנהיגים. *מגמות: כתב עת למדעי ההתנהגות*, 3(3), 464-488.

Shechtman, Z., & Mor, M. (2010). Groups for children and adolescents with trauma related symptoms: outcomes and processes. *International Journal of Group Psychotherapy*, 60(2), 221-244.

6.6. מאמר מכתב עת מקוון

כתב עת מקוון מתפרסם באינטרנט בלבד ואין לו פורמט מודפס ולכן חשוב להוסיף את הקישור. בכתבי עת מקוונים ייתכן ולא יהיה שימוש במספור כרך, גליון ועמודים ולכן יש להשמיט נתונים אלו מהרשומה במידה ואינם מצוינים במקור. מאמרים מכתבי עת שמתפרסמים בפורמטים ופלטפורמות שונות יצוינו ברשימת המקור לפי ההנחיה של סעיף 6.5.

שם משפחה מחבר, ראשי תיבות שם פרטי מחבר. (שנת פרסום). שם המאמר. שם כתב העת, מספר כרך(מספר גיליון). אוחזר בתאריך מתוך כתובת URL.

מנדל, ק. (2012). הקולנוע של הלמר לרסקי: תעמולה ואמנות. *תקריב: כתב עת לקולנוע דוקומנטרי*, 4. אוחזר באוגוסט 30, 2012, מתוך http://www.takriv.net/index.php?option=com_content&view=article&id=71:4-5&catid=14:-4&Itemid=24

Todd, I. S. (2009, February). Outside/In: abjection, space, and landscape in Brokeback Mountain. *Scope: An Online Journal of Film & TV Studies*, 13. Retrieved August 30, 2012 from <http://www.scope.nottingham.ac.uk/article.php?issue=13&id=1098>

6.7. עבודת תזה או דוקטורט

שם משפחה מחבר, ראשי תיבות שם פרטי מחבר. (שנת פרסום). כותרת העבודה [מסגרת הגשת העבודה]. שם המוסד האקדמי.

פולג, א. (2011). רכיבה על אופני טנדם לעיוורים – ככלי בטיפול בתנועה: בדיקת האפשרות כי רכיבה על אופני טנדם לעיוורים מהווה כלי טרפויטי בתהליך הטיפול בתנועה [חיבור לשם קבלת תואר שני בטיפול בהבעה ויצירה]. שלוחת אוניברסיטת לסלי בישראל.

Poleg, A. (2011). *Tandem bicycle riding for the blind – as a movement therapy tool: evaluation of the notion that tandem bicycle riding for the blind is a therapeutic tool within the movement therapy process* [Unpublished thesis]. Lesley University.

6.8. ערך מאנציקלופדיה

שם משפחה מחבר, ראשי תיבות שם פרטי מחבר. (שנת פרסום). שם הערך. בתוך ראשי תיבות שם פרטי עורך, שם משפחה עורך (עורך), שם האנציקלופדיה (כרך, עמודים). שם ההוצאה לאור.

קאזנס, ל. ס. (1992). בודהיזם. בתוך ג. ר. הינלס (עורך), לקסיקון לדתות בנות זמננו (עמ' 193-239). כתר.

Gurel, B. D. (1977). Ethical problems in psychology. In B. B. Wolman (Ed.), *International encyclopedia of psychiatry, psychology, psychoanalysis, & neurology* (Vol. 4, pp. 377-380). Aesculapius.

6.9. ערך מויקיפדיה

שם הערך. (תאריך עדכון). ויקיפדיה: האנציקלופדיה החופשית. אוצר בתאריך מתוך כתובת URL.

גירושים. (2014, מרץ 25). ויקיפדיה: האנציקלופדיה החופשית. אוצר מרץ 27, 2014 מתוך <http://he.wikipedia.org/w/index.php?title=%D7%92%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A9%D7%99%D7%9D&oldid=15273788>

Divorce. (2014, March 13). *Wikipedia: the free encyclopedia*. Retrieved March 27, 2014 from <http://en.wikipedia.org/wiki/Divorce>

6.10. פרסומים ממשלתיים

פרסומים ממשלתיים יכולים להיות דו"חות, הודעות לעיתונות, פרסומי מדיניות ועוד, אשר מפורסמים על-ידי משרד, מחלקה או רשות ממשלתית. מומלץ להוסיף לאחר שם הפרסום ובאריחים את תיאור סוג הפרסום.

רכיב המחבר יכול להיות אדם מסוים או קבוצת אנשים, במידה ואלו מופיעים בשער הפרסום.

שם משפחה מחבר, ראשי תיבות שם פרטי מחבר. (שנת פרסום). שם הפרסום. שם המוציא לאור.

מוניקנדם-גבעון, י. (2017). אנשים עם מוגבלות בחברה הערבית: נתונים כלליים ונתונים על תלמידים

במערכת החינוך המיוחד. הכנסת, מרכז המחקר והמידע.

https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/ab6dc206-b642-e611-80d6-00155d0acbc2/2_ab6dc206-b642-e611-80d6-00155d0acbc2_11_9128.pdf

במידה ואין זיהוי של מחבר, יש להתייחס למשרד הממשלתי הספציפי ביותר המצוין בפרסום כמחבר והמשרדים הגבוהים יותר בהיררכיה יצוינו ברכיב המוציא לאור. כאשר המחבר והמו"ל הינם אותו הדבר, יש להשמיט את רכיב המו"ל מהרשומה.

שם משרד ממשלתי. (שנת פרסום). שם הפרסום. שם המוציא לאור.

אגף לקויות למידה והפרעות קשב. (ל.ת.). משיקים: אמנות ההוראה בכיתות הכוללות תלמידים עם קשיים ועם

לקויות בלמידה בהשקפה לתחומי דעת. גף הפרסומים, משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, שירות

פסיכולוגי ייעוצי.

<http://meyda.education.gov.il/files/shefi/liikoheylemida/meshikim.pdf>

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. (2018, אוקטובר 10). השכלה גבוהה בישראל – נתונים נבחרים לשנת

הלימודים תשע"ח (2017/18) לרגל פתיחת שנת הלימודים האקדמית [הודעה לתקשורת].

https://www.cbs.gov.il/he/mediarelease/DocLib/2018/297/06_18_297b.pdf

6.11. פרסומים מכנסים

פרסום מכנס יכול להיות מאמר שהוצג, פוסטר, נאום פתיחה ועוד, יש להוסיף לאחר שם הפרסום ובאריחים את תיאור אופן ההצגה בכנס.

שם משפחה מחבר, ראשי תיבות שם פרטי מחבר. (תאריך הכנס). שם הפרסום [תיאור]. פרטי הכנס.

ברגר, ר. (2010, יולי). בחזרה לטקס: הטקס ושילוב אומנויות כמסגרת וציר מרכזיים בטיפול יצירתי [הרצאה בכנס]. כנס Art as Therapy, תל אביב.

ישראלי, מ. (2016). תנועה של 'לוחות טקטוניים' גנטיים: הפרופיל הגנטי של האוכלוסייה בישראל אינו קבוע אלא משתנה בין קבוצות גילאים [פוסטר]. כנס הזדהות בטוחה ויישומים ביומטריים, ירושלים.
https://www.gov.il/BlobFolder/news/bioconference2016/he/bio_%D7%A4%D7%95%D7%A1%D7%98%D7%A8%20%D7%9E%D7%A9%D7%94%20%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99.gif

6.12. מקורות קלאסיים

ההתייחסות למקורות קלאסיים הינה כמהדורה או הדפסה מחודשת. שנת הפרסום המקורית לא תצוין ככל שהיא אינה ידועה או נמצאת במחלוקת, אולם שנת הפרסום של מהדורה או הדפסה מחודשת יצוינו. כמו-כן יש לציין בסוגריים לאחר שם הפרסום את פרטי המתרגם בכדי להבחין בין הגרסאות השונות.

שם משפחה מחבר, ראשי תיבות שם פרטי מחבר. (שנת פרסום). שם הספר (מתרגם). שם ההוצאה לאור.

אוריפידס. (1983). מדיאה (א. שבתאי מתרגם). שוקן.
שקספיר, ו. (2001). המלט מלך דנמרק (א. קומם מתרגם). אור-עם.

או

6.13. מקורות דתיים

מקורות דתיים בדרך-כלל יחשבו ללא מחבר, אלא אם כן מדובר בגרסה מוערת ואז העורך יצוין ברכיב המחבר. שנת הפרסום המקורית לא תצוין ככל שהיא אינה ידועה או נמצאת במחלוקת, אולם שנת הפרסום של מהדורה או הדפסה מחודשת יצוינו. למקורות דתיים חלוקה ומספור קנוני ולכן הפניות יכללו גם את פרטי הספר, פרק ופסוקים.

טל, ש. (עורך). (1976). *סדור רנת ישראל נוסח ספרד* (מהדורה שלישית מתוקנת). מורשת.
הקוראן (א. רובין מתרגם). (2005). אוניברסיטת תל אביב.
תורה נביאים כתובים. (2004). יריד הספרים.

7. מקורות מולטימדיה

7.1. יצירת אמנות במוזיאון או באתר אינטרנט

שם משפחה אמן, ראשי תיבות שם פרטי אמן. (שנת היצירה). שם היצירה [מדיום]. שם המוזיאון, עיר, מדינה.

דה וינצ'י, ל. (1503-1506). מונה ליסה [ציור טמפרה על לוח]. מוזיאון הלובר, פריז, צרפת.

Titian. (1525-1565). Portrait of a lady [painting oil on canvas]. Art Institute of Chicago, Chicago, IL, United States. <https://www.artic.edu/artworks/110872/portrait-of-a-lady>

7.2. סרט קולנוע או סרט וידאו

שם משפחה במאי, ראשי תיבות שם פרטי במאי. (במאי). (שנה). שם הסרט [תיאור]. חברת הפקה.

דיין, א. (במאי). (2012). ד"ר פומרנץ [סרט קולנוע]. אן אם סי יונייטד.

Aronofsky, D. (Director). (2000). *Requiem for a dream* [DVD]. Artisan Entertainment.

7.3. סדרת טלוויזיה

שם משפחה מפיק, ראשי תיבות שם פרטי מפיק (מפיק). (שנה). שם הסדרה [סדרת טלוויזיה]. חברת הפקה.

בר אילן, ע. (מפיק). (2008). בטיפול (סדרת טלוויזיה, עונה שנייה). שלג הפקות.

Carey, T. (Production Executive). (1999-2007). *The Sopranos* [TV series]. HBO.

7.4 פרק מסדרת טלוויזיה

שם משפחה תסריטאי, ראשי תיבות שם פרטי תסריטאי (תסריטאי) ושם משפחה במאי, ראשית תיבות שם פרטי במאי (במאי). (שנה). שם הפרק (מספר עונה ומספר פרק) [פרק מסדרה]. בתוך ראשי תיבות שם פרטי מפיק, שם משפחה מפיק (מפיק), שם הסדרה. חברת הפקה.

7.5 הרצאה מ- TED

שם משפחה נואם, ראשי תיבות שם פרטי נואם. (תאריך). שם ההרצאה [וידאו]. ועידת TED. URL

Abramović, M. (2015). *An art made of trust, vulnerability and connection* [video]. Ted Conferences. https://www.ted.com/talks/marina_abramovic_an_art_made_of_trust_vulnerability_and_connection?utm_campaign=tedsread&utm_medium=referral&utm_source=tedcomshare

7.6 סרטון מ- YouTube

שם האדם או הקבוצה שהעלו את הסרטון. (תאריך). שם הסרטון [וידאו]. יוטיוב. URL

עירוני ט' יוצר סרטים. (2018, יוני 11). *מעורבות חברתית – סרט גמר יב 2018* [וידאו]. יוטיוב. <https://youtu.be/r-NWNqQykAw>

Louisiana Channel. (2017, December 5). *George Condo: the artist at work* [video]. YouTube. <https://youtu.be/A3XCZ5Ow6A8>

8. מקורות מהאינטרנט

ניתן למצוא הרבה סוגים שונים של מקורות מידע באינטרנט (ספרים, מאמרים, דו"חות וכו'), מומלץ לזהות את סוג המקור ולרשום אותו בהתאם להנחיות של מקורות כתובים או מקורות מולטימדיה ובכריב המקור להוסיף את כתובת המקור באמצעות קישור ל-URL. יש להשתמש בהנחיות לרישום בהתאם למקורות מהאינטרנט כאשר מדובר בתוכן מקורי מרשתות חברתיות או במידה ולא נמצא מקור אחראי על הפרסום פרט לאתר האינטרנט.

- במקרה של התייחסות לאתר אינטרנט בכללותו אין צורך בהפניה או להביאו ברשימת המקורות, יש לציין את שם האתר בטקסט ובסוגריים להביא קישור URL.

8.1 דף אינטרנט שנכתב על ידי קבוצת מחברים

בקבוצת מחברים הכוונה הינה שאין זיהוי אישי של חלק או כל המחברים. קבוצת מחברים יכולה להיות משרד, מחלקה, רשות ממשלתית, אגודה, עמותה, כח משימה או קבוצת מחקר ולמידה. שם הקבוצה, כפי שהינו מצוין בפרסום יובא בכריב המחבר ברשומה.

שם קבוצת המחברים. (תאריך). שם פרסום. שם האתר וכתובת URL.

צוות בטיפולנט. (2014, ינואר 14). על המשמעות של צבעים בצירי ילדים. בטיפולנט: פורטל

לשירותים פסיכולוגיים בישראל.

<https://www.betipulnet.co.il/articles/%D7%A6%D7%91%D7%A2%D7%99%D7%9D%D7%91%D7%A6%D7%99%D7%95%D7%A8%D7%99%D7%99%D7%9C%D7%93%D7%99%D7%9D/>

9. מרכיבים ויזואליים בעבודה

מרכיבים ויזואליים יכולים להיות טבלאות, תמונות, צילומים, גרפים, דיאגרמות, איורים, תרשימים או כל פורמט אחר אשר מעביר לקורא מידע באופן ויזואלי. מטרתם של המרכיבים הויזואליים לסייע, לתרום לטיעוניו של הכותב ולהיות בעלי ערך אינפורמטיבי לקורא. מרכיב ויזואלי צריך להיות פשוט, ברור, קל להבנה ובעל קריאות גבוהה. מרכיבים כמו גרפים, דיאגרמות וטבלאות צריכים להכיל רק את הנתונים הנדרשים ולא להיות מורכבים או מפורטים יתר על המידה. מרכיבים כמו ציורים, תמונות וצילומים צריכים להיות ברזולוציה גבוהה ובהירים מבחינת צבעים וקומפוזיציה.

ניתן לשלב את המרכיבים הויזואליים או כחלק מהטקסט ובמקום המתאים בהתאם להקשר או לרכז את כולם בנספחים. הכלל המנחה הינו שהטמעת המרכיבים הויזואליים לא תכביד על הקריאה ולא תקטע את רצף הקריאה באופן משמעותי. למרכיב הויזואלי יש להוסיף **מספור**, שיהווה אמצעי לזיהוי והפניה לרכיב בטקסט ו**כותרת**, תיאור תמציתי וברור של הרכיב. כאשר הרכיב הויזואלי הינו עיבוד או הדפסה מחודשת ממקור אחר יש לציין **בהערה** הצמודה לרכיב את הקרדיט המלא למקור.

9.1. טבלה

לצורך ביצוע המחקר רואינו ארבע מטפלות באמנות. על-פי כללי האתיקה ובמטרה לשמור על פרטיותן של המשתתפות, שמותיהן ופרטים מזהים אחרים לא יחשפו בעבודה אלא יובאו רק נתונים דמוגרפיים כללים (טבלה 1).

טבלה 1

נתונים דמוגרפים של המשתתפות במחקר

זיהוי	מצב משפחתי	גיל	מספר ילדים	השכלה	שנות ותק כמטפלת
משתתפת א	רווקה	28	1	B.A	3
משתתפת ב	גרופה	47	2	M.A	7
משתתפת ג	נשואה	32	1	B.A	4
משתתפת ד	נשואה	38	3	M.A	10

9.3. ציור

בציורי הדיוקנאות של תקופת הרנסאנס היה נהוג להציג את המודל על רקע בצבע אחיד. דה וינצ'י חורג מפורמט זה ביצירתו **מונה ליסה** והוא מציג אותה על רקע נוף מסתורי (ציור 1). אולם מעבר לתעלומת הנוף ואופן הצבת המודל קיימת התעלומה הגדולה מכולם של החיור, אשר מהווה מושא למחקרים ודיונים רבים.

ציור 1

מונה ליסה של דה וינצ'י

הערה. דה וינצ'י, ל. (1503-1506). *מונה ליסה* [ציור טמפרה על לוח]. מוזיאון הלובר, פריז, צרפת.

10. ביבליוגרפיה לקריאה נוספת

אפרתי, נ. ולידור, ר. (2006). העבודה הסמינריונית: כתיבה, הנחיה והערכה. מכון מופת; כליל.
בירנבוים, מ. (1993). מי מפחד מעבודת מחקר?! תכנון וכתיבה של הצעת מחקר ודו"ח מחקר במדעי
ההתנהגות. מפעלים אוניברסיטאיים.

גרפינקל, א. (2018). איך כותבים: מדריך לכתיבה אקדמית ועיונית. ידיעות אחרונות; ספרי חמד.
וולפה, ע. ועמית, ע. (1998). לכתוב עבודת מחקר: כלים וכללים – מיומנויות לכתיבת עבודות עיוניות
בבית הספר התיכון ובאוניברסיטה. דיונון – אוניברסיטת תל אביב.

חיות, ע. (2012). מדריך למחקר ולכתיבה מדעית למדעי החברה: מהלכה למעשה. האוניברסיטה
הפתוחה.

American Psychology Association. (2020). APA style [website].

<https://apastyle.apa.org/index>

American Psychology Association. (2020). APA style blog. <https://apastyle.apa.org/blog/>

Bailey, S. (2015). Academic Writing: a handbook for international students (4TH Ed.).

Routledge.